

ZARZĄDZENIE Nr 12 PREZESA RADY MINISTRÓW

z dnia 21 stycznia 1952 r.

w sprawie czasu trwania, trybu odbywania, planowania oraz zasad opłacania praktyk zawodowych, wakacyjnych i dyplomowych uczniów szkół zawodowych i studentów szkół wyższych.

Na podstawie § 4 uchwały Nr 709 Prezydium Rządu z dnia 13 października 1951 r. w sprawie odbywania i finansowania praktyk zawodowych uczniów szkół zawodowych oraz praktyk wakacyjnych i dyplomowych studentów wyższych uczelni w 1952 roku (Monitor Polski Nr A-91, poz. 1254) zarządza się, co następuje:

§ 1. Zarządzenie niniejsze reguluje czas trwania, tryb odbywania oraz sposób rozdziału i finansowania praktyk uczniów średnich szkół zawodowych i studentów szkół wyższych w instytucjach, przedsiębiorstwach oraz w państwowych i uspołecznionych zakładach pracy.

§ 2. 1. Praktyki zawodowe ustala się dla:

- 1) uczniów techników zawodowych, podległych ministerstwu, Centralnemu Urzędowi Szkolenia Zawodowego oraz innym urzędom centralnym,
- 2) uczniów średnich szkół artystycznych, podległych Ministerstwu Kultury i Sztuki oraz szkół średnich zawodowych, podległych Ministerstwom: Leśnictwa, Rolnictwa, Sprawiedliwości i Zdrowia,
- 3) słuchaczy kursów nauczycielskich.

2. Praktyki wakacyjne i dyplomowe ustala się dla studentów szkół wyższych.

3. Praktyka zawodowa lub dyplomowa może być połączona z wykonaniem pracy dyplomowej.

§ 3. Praktyki zawodowe, wakacyjne, dyplomowe odbywać się będą w najlepiej zorganizowanych i dobrze prowadzonych przedsiębiorstwach i instytucjach różnych gałęzi gospodarki narodowej, zwanych dalej „zakładami pracy”.

§ 4. 1. Praktyki zawodowe, wakacyjne, dyplomowe dla uczniów i studentów wymienionych w § 2 powinny się odbywać w terminach oznaczonych w planach nauki lub studiów, w zależności od typu szkoły lub szkoły wyższej. O rodzajach praktyki i szczegółowych terminach odbywania jej decyduje kierownictwo szkoły lub szkoły wyższej w bezpośrednim porozumieniu z zakładem pracy.

2. Czas trwania i okres poszczególnych praktyk regulują przepisy zawarte w załącznikach do niniejszego zarządzenia.

§ 5. 1. Ministerstwa oraz centralne urzędy zarządzające zakładami pracy, w których uczniowie i studenci podległych tym ministerstwom i centralnym urzędem szkół lub uczelni mogą odbywać praktyki zgodnie z programem nauki, sporządzają rozdzielniki praktyk zawodowych i przesyłają je w terminie do dnia 15 marca 1952 r. na rok szkolny 1951/52, w terminie zaś do dnia

31 sierpnia każdego roku następnego — do odpowiednich szkół lub szkół wyższych oraz do zakładów pracy w celu zawarcia umowy o praktykę pomiędzy dyrekcją szkoły lub rektorem szkoły wyższej a dyrekcją zakładu pracy.

2. Ministerstwa, Centralny Urząd Szkolenia Zawodowego i inne centralne urzędy nie prowadzące odpowiednich zakładów pracy, w których mogłyby odbywać się praktyki, zwrócą się w terminie do dnia 1 lutego 1952 r. na rok szkolny 1951/52, w terminie zaś do dnia 30 czerwca każdego roku dla następnych lat szkolnych — do właściwych ministerstw (urzędów centralnych) o przydzielenie odpowiedniej ilości stanowisk praktykanckich w podległych tym ministerstwom (urzędom centralnym) zakładach pracy.

3. Ministerstwa (urzędy centralne), zarządzające odpowiednimi zakładami pracy, są obowiązane przydzielić potrzebną ilość stanowisk praktykanckich do dyspozycji ministerstw i urzędów centralnych, zgłaszających zapotrzebowanie na praktyki w terminie do dnia 15 marca 1952 r. na rok szkolny 1951/52, w terminie zaś do dnia 31 sierpnia każdego roku dla następnych lat szkolnych; ministerstwa i urzędy centralne przydzielające stanowiska praktykanckie w swoich zakładach pracy zawiadamiają równocześnie te zakłady pracy o powziętej decyzji.

4. Terminów przewidzianych w ust. 3 nie stosuje się w roku szkolnym 1951/52 do Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego, któremu na rok szkolny 1951/52 ministerstwa i centralne urzędy zarządzające zakładami pracy przesyłają w terminie do dnia 31 stycznia 1952 r., a dla lat następnych w terminie do dnia 30 listopada — wykazy zakładów pracy, z którymi szkoły wyższe będą zawierały umowy o praktyki oraz liczbę praktykantów, którą będzie można skierować do tych zakładów pracy. Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego po ustaleniu rozdzielnika praktyk przesyła go szkołom wyższym w terminie do dnia 29 lutego 1952 r., w latach zaś następnych — do dnia 1 stycznia każdego roku.

§ 6. 1. Dyrekcje szkół lub rektorzy szkół wyższych zawierają ze wskazanymi im przez właściwe ministerstwa lub centralne urzędy dyrekcjami zakładów pracy na odpowiedni okres umowy o praktykę zawodową, wakacyjną lub dyplomową. Umowa powinna być zawarta według wzoru ustalonego zarządzeniem Nr 13 Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 stycznia 1952 r. (Monitor Polski Nr A-9, poz. 89).

2. Zakład pracy nie może uchylać się od obowiązku zawarcia umowy o praktykę i przyjęcia uczniów lub studentów na praktykę.

§ 7. 1. Ministrowie oraz prezesi centralnych urzędów, którym podlegają szkoły lub szkoły wyższe, wydadzą do dnia 31 stycznia 1952 r. szczegółowe instrukcje i zarządzenia, określające zadania szkół i obowiązki uczniów lub studentów, wynikające z niniejszego zarządzenia, w zakresie zawierania umów, przydziału, organizacji, kierownictwa i kontroli praktyk.

2. Ministerstwa (urzędy centralne), które zarządzają zakładami pracy, a w których praktyki mają się odbywać, wydadzą w tym samym terminie w porozumieniu z ministerstwami (urzędami centralnymi), którym podlegają szkoły lub szkoły wyższe — instrukcję dla zakładów pracy w sprawie zawierania umów o praktyki i ich prowadzenia.

§ 8. 1. Rozdziału praktyk dla słuchaczy kursów nauczycielskich dokonuje właściwy minister lub prezes urzędu centralnego. Dla tej grupy praktykantów nie przewiduje się zawierania umów o praktykę, lecz będą oni kierowani bezpośrednio do zakładów pracy na podstawie imiennych skierowań, określających zadanie praktyki.

2. Przepisy zawarte we wzorze umowy o praktykę zawodową, wakacyjną lub dyplomową między dyrekcją szkoły i dyrekcją zakładu pracy, a mówiące o obowiązkach zakładu pracy i szkół lub szkół wyższych, odnoszą się również do praktyk, odbywanych przez słuchaczy kursów nauczycielskich.

§ 9. Dyrekcje szkół przy zawieraniu umowy o praktykę przesyłają jednocześnie dyrekcjom zakładu pracy program praktyki do wiadomości, a rektorzy szkół wyższych przesyłają plan praktyki do wiadomości. Dyrekcja zakładu pracy winna dopilnować, aby uczniowie i studenci zatrudnieni byli w okresie praktyki zgodnie z programem i planem praktyk.

§ 10. 1. Praktykanci obowiązani są prowadzić dziennik praktyki według wzoru ustalonego przez ministerstwa lub centralne urzędy, prowadzące szkoły lub szkoły wyższe.

2. Po zakończeniu praktyki praktykanci złożą dzienniki praktyk do dyrekcji zakładu pracy, która po zapoznaniu się z treścią dziennika zadecyduje, czy dziennik może być przekazany dyrekcji szkoły lub szkole wyższej, czy też ze względu na tajemnicę służbową pozostanie w dyrekcji zakładu pracy.

W tym ostatnim przypadku dyrekcja zakładu pracy wydaje praktykantowi odrębne zaświadczenie o odbyciu praktyki zgodnie z programem lub planem praktyk i podaje ocenę pracy praktykanta.

§ 11. 1. Dyrekcja zakładu pracy powołuje na czas trwania praktyk zakładowego kierownika praktyk po zasięgnięciu opinii organizacji społecznych, działających na terenie zakładu, i w porozumieniu z radą zakładową.

2. Zakładowym kierownikiem praktyk winna być osoba o wysokich kwalifikacjach moralnych i zawodowych.

3. Kierownik praktyk odpowiedzialny jest za przydzieloną mu grupę praktykantów przed kierownikiem zakładu pracy.

§ 12. Do obowiązków zakładowego kierownika praktyk należy:

- 1) przygotowanie dla każdego turnusu praktykantów programu zajęć, zatwierdzonego przez dyrekcję zakładu pracy i opartego o program i plan praktyki,
- 2) przygotowanie stanowisk pracy dla każdego praktykanta w ramach programu zajęć,
- 3) przyjęcie i zakwaterowanie praktykantów na zasadach określonych w umowie o praktykę (zarzą-

- dzenie Prezesa Rady Ministrów Nr 13 z dnia 21 stycznia 1952 r. Monitor Polski Nr A-9, poz. 89),
- 4) prowadzenie okresowych odpraw ze starostami grup praktykantów przy współudziale nauczycieli — opiekunów praktykantów z ramienia szkoły,
- 5) skierowanie praktykantów na wyznaczone stanowiska oraz zaznajomienie ich z przepisami o tajemnicy służbowej, bezpieczeństwie i higienie pracy oraz socjalistycznej dyscyplinie pracy,
- 6) zapewnienie wyżywienia (3 posiłki dziennie) przy zakładzie pracy lub też w zakładach zbiorowego żywienia,
- 7) kontrola przebiegu praktyk na podstawie prowadzonych przez praktykantów dzienników praktyk,
- 8) prowadzenie ewidencji praktykantów oraz przygotowanie zaświadczeń o odbytych praktykach,
- 9) zapewnienie czynnego udziału praktykantów w naradach wytwórczych zakładu pracy,
- 10) wydawanie opinii o praktykantach i dopilnowanie terminowego przesyłania tych opinii przez kierownictwo zakładu pracy do władz wyższych szkoły,
- 11) opracowanie sprawozdania z przebiegu praktyk,
- 12) dopilnowanie, aby praktykanci byli zatrudniani w granicach obowiązujących godzin pracy, a w stosunku do młodocianych — przy zachowaniu przepisów dotyczących ochrony pracy pracowników młodocianych.

§ 13. 1. O ile w zakładzie pracy grupy praktykantów ze szkół średnich i wyższych są mniejsze niż 10 osób — wyznacza się jednego kierownika praktyk dla obu grup. Jeżeli w jednej z tych grup jest ponad 10 praktykantów, można powołać 2 zakładowych kierowników praktyk, oddzielnie dla praktykantów ze szkół średnich i oddzielnie dla praktykantów szkół wyższych.

2. W zależności od ilości praktykantów zakładowy kierownik praktyk może być częściowo zwolniony od innych zajęć, a przy ilości praktykantów ponad 50 osób powinien być zwolniony całkowicie od innych zajęć zasadniczych przy zachowaniu poborów obliczanych tak, jak oblicza się pobory za urlop wypoczynkowy.

3. W przypadku gdy zakładowy kierownik praktyk nie zostaje zwolniony z innych zajęć dla pełnienia opieki nad praktykantami, otrzymuje on na koszt zakładu pracy dodatek do przeciętnego wynagrodzenia w wysokości 10 do 15%, według decyzji dyrektora zakładu pracy. W zakresie studiów humanistycznych — zakładowy kierownik praktyk otrzymuje dodatkowe wynagrodzenie dopiero w tym przypadku, gdy liczba praktykantów wynosi przynajmniej 5 osób.

4. W zależności od wyników praktyk zakładowy kierownik praktyk może tak w pierwszym jak i w drugim przypadku otrzymywać na koszt zakładu pracy premię w wysokości 10 do 20% przeciętnego wynagrodzenia za okres kierownictwa praktykami. Premie przyznaje kierownik zakładu pracy na podstawie wyników praktyk oraz ewentualnych informacji o wynikach praktyk, otrzymywanych od szkoły lub szkoły wyższej w terminie 4 tygodni od daty zakończenia praktyk.

§ 14. 1. Szkoły i szkoły wyższe przeprowadzają kontrolę praktyk w zakładach pracy, zgodnie z planem ustalonym przez ministerstwa i urzędy centralne, którym szkoły lub szkoły wyższe podlegają, i w porozumieniu z ministerstwami (urzędami centralnymi), którym podlegają zakłady pracy prowadzące praktyki.

2. Zakłady pracy obowiązane są upoważnionym do kontroli ułatwić wstęp na teren zakładu, gdzie odbywają się praktyki. Osoby udające się na kontrolę

powinny być zaopatrzone w odpowiednie delegacje. Koszty delegacji pokrywa szkoła.

§ 15. 1. Praktykanci udający się na praktykę otrzymują wynagrodzenie z góry ze szkoły lub szkoły wyższej, jak następuje:

- 1) praktykanci średnich szkół zawodowych — wynagrodzenie ryczałtowe za pierwszą praktykę po 300 zł za okres 4-tygodniowy za drugą lub dalszą praktykę po 315 zł. Praktykanci zatrudnieni przy pracach terenowych (elektryfikacja, radiofonizacja, prace melioracyjne, miernicze itp.) otrzymują dodatkowo wynagrodzenie dzienne w wysokości 3 zł;
- 2) praktykanci szkół wyższych — wynagrodzenie ryczałtowe:
  - za odbycie praktyki po I roku studiów 315 zł miesięcznie,
  - za odbycie praktyki po II i dalszych latach studiów po 330 zł miesięcznie,
  - za odbywanie praktyk dyplomowych w stosunku miesięcznym 360 zł, przy czym praktykanci odbywający praktykę dyplomową trwającą dłużej niż trzy miesiące, a mający rodziny, otrzymują dodatki rodzinne;

3) słuchacze kursów nauczycielskich otrzymują wynagrodzenie ryczałtowe w wysokości 315 zł za okres 4-tygodniowy.

2. Praktykanci, którzy na podstawie zezwolenia szkoły wyższej pracują zarobkowo i którym szkoła wyższa zezwoli na odbywanie praktyki w miejscu pracy, pozostają na niezmiennych warunkach płacy w czasie odbywania praktyki.

§ 16. Ubezpieczenie praktykantów od wypadku uregulowane będzie odrębnymi przepisami.

§ 17. Ministerstwa (urzędy centralne), które zarządzają zakładami pracy, opracują ogólne sprawozdania z przebiegu praktyk w przeciągu 2 miesięcy od zakończenia praktyk i prześlą je do wiadomości ministerstwom lub centralnym urządowi, którym podlegają szkoły zawodowe lub szkoły wyższe.

§ 18. Zakładom pracy nie wolno przyjmować na praktykę osób nie objętych umową zawartą między zakładami pracy i szkołami lub szkołami wyższymi, z wyjątkiem słuchaczy kursów nauczycielskich, wymienionych w § 2 ust. 1 pkt 3 niniejszego zarządzenia.

§ 19. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: *J. Cyrankiewicz*

Załącznik Nr 1 do zarządzenia Nr 12 Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 stycznia 1952 r. (poz. 88).

CZAS TRWANIA PRAKTYK PRODUKCYJNYCH W ŚREDNICH SZKOŁACH ZAWODOWYCH (TECHNIKACH ZAWODOWYCH)

Rok szkolny 1951/52

1. Technikum czteroletnie
klasa III — 4 tygodnie w okresie wakacyjnym.
2. Technikum trzyletnie
klasa II — 4 tygodnie w okresie wakacyjnym.
3. Technikum dwuletnie
klasa I — 4 tygodnie w okresie wakacyjnym.

Rok szkolny 1952/53.

1. Technikum czteroletnie
klasa III — od 4 do 6 tygodni zależnie od specjalności.
2. Technikum trzyletnie
klasa II — od 4 do 8 tygodni zależnie od specjalności.

klasa III — od 4 do 6 tygodni zależnie od specjalności.

(Klasy pozostałe z naboru absolwentów liceum zawodowego I^o praktyki nie mają).

Rok szkolny 1953/54.

1. Technikum czteroletnie
klasa III — od 4 do 8 tygodni zależnie od specjalności,
klasa IV — od 4 do 8 tygodni zależnie od specjalności.
2. Technikum trzyletnie
klasa II — od 4 do 8 tygodni zależnie od specjalności,
klasa III — od 4 do 6 tygodni zależnie od specjalności.

Załącznik Nr 2 do zarządzenia Nr 12 Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 stycznia 1952 r. (poz. 88).

CZAS TRWANIA PRAKTYK WAKACYJNYCH I DYPLOMOWYCH NA POSZCZEGÓLNYCH KIERUNKACH STUDIÓW W SZKOŁACH WYŻSZYCH W ROKU 1952.

Na kierunkach technicznych:

po I roku studiów — 4 tygodnie w miesiącu lipcu lub sierpniu; po II roku studiów — 4 tygodnie w miesiącu lipcu lub sierpniu; po III roku studiów — 4 miesiące w okresie od dnia 1 września do dnia 31 grudnia.

Na kierunkach ekonomicznych:

po I roku studiów — 4 tygodnie w miesiącu lipcu lub sierpniu; po II roku studiów — 4 tygodnie w miesiącu lipcu lub sierpniu; po III roku studiów — 3 miesiące od dnia 1 października do dnia 31 grudnia.

Na wszystkich kierunkach rolnych, zootechnicznych, ogrodniczych, mleczarskich, melioracyjno-rolnych, rybactwa, przetwórstwa rolnego, leśnych, technologii drewna i weterynaryjnych:

po I roku studiów — 4 tygodnie w miesiącu lipcu lub sierpniu; po II roku dla wydziałów melioracji rolnych, przetwórstwa rolnego, leśnictwa oraz technologii drewna — 4 tygodnie w miesiącu lipcu lub sierpniu; w czasie III roku studiów dla wydziałów rolnego, zootechnicznego, ogrodniczego, mleczarskiego — 7 miesięcy w okresie od 1 marca do 20 września; dla wydziałów melioracji rolnych, przetwórstwa rolnego, weterynarii, leśnictwa i technologii drewna po III roku — 4 tygodnie w lipcu lub sierpniu; dla wydziału weterynarii po IV roku — 4 tygodnie w lipcu lub sierpniu.

Na kierunkach matematyczno-przyrodniczych — dla kierunku geologii kartograficznej, stratygraficznej i czwartorzędu:

po II roku studiów 4-tygodniowa praktyka w miesiącu lipcu lub sierpniu.

Na kierunkach mineralogii, geochemii i petrografii: po II roku studiów — 4-tygodniowa praktyka w miesiącu lipcu lub sierpniu; po III roku studiów — 4-tygodniowa praktyka.

Dla kierunków paleozoologii, paleobotaniki i mikro-paleontologii:

po III roku studiów — 4-tygodniowa praktyka w miesiącu lipcu lub sierpniu;

dla kierunku fizyki, chemii i biologii po II roku studiów 4-tygodniowa praktyka w miesiącu lipcu lub sierpniu.

Ilość studentów szkół wyższych, objętych praktykami w zakresie studiów humanistycznych, ustali Minister Szkolnictwa Wyższego w porozumieniu z właściwymi ministrami uwzględniając możliwości odpowiedniej liczby stanowisk praktykanckich w zakładach pracy, podległych tym ministrom.

Załącznik Nr 3 do zarządzenia Nr 12 Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 stycznia 1952 r. (poz. 88).

PRAKTYKI ZAWODOWE DLA SZKOLNICTWA PODLEGŁEGO CENTRALNEMU ZARZĄDOWI SZKÓŁ ARTYSTYCZNYCH W MINISTERSTWIE KULTURY I SZTUKI

Praktyki wakacyjne po 4 tygodnie w miesiącach lipcu lub sierpniu odbywają:

- 1) studenci akademii sztuk plastycznych oraz wyższych szkół plastycznych po II, III i IV roku studiów;
- 2) uczniowie liceów technik plastycznych po ukończeniu III i IV roku nauki.

Praktyk zawodowych nie odbywają studenci wyższych szkół sztuk plastycznych i akademii sztuk plastycznych z wydziałów malarstwa i rzeźby oraz studiujący techniki precyzyjne na wydziale grafiki.

Praktyk zawodowych nie odbywają również studenci i uczniowie szkół muzycznych, teatralnych i aktorskich, natomiast studenci wydziału reżyserskiego oraz studenci wydziału dramaturgicznego Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej odbywają praktyki w czasie

studiów w teatrach zawodowych w ciągu roku szkolnego, a studenci szkół aktorskich w teatrach szkolnych.

Praktyki przeddyplomowe obowiązują studentów akademii sztuk plastycznych i wyższych szkół sztuk plastycznych natychmiast po uzyskaniu absolutorium.

Czas trwania wyżej wymienionych praktyk przeddyplomowych ustala się na 4 miesiące po 6 godzin dziennie.

Ilość studentów i uczniów wymienionych w ust. 1 pkt 1 i 2 niniejszego załącznika, objętych praktykami w zakresie studiów sztuk plastycznych — ustali Minister Kultury i Sztuki w porozumieniu z właściwymi ministrami uwzględniając możliwości odpowiedniej liczby stanowisk praktykanckich w zakładach pracy podległych tym ministrom.